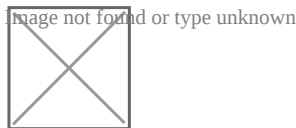

Εισηγητική Ομιλία του Οικουμενικού Πατριάρχη στην έναρξη των εργασιών της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου (Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως και Νέας Ρώμης κ.κ. Βαρθολομαίος)

/ [Πεμπτούσια](#)

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ
ΤΗΣ Α.Θ.ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
Κ. Κ. Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Υ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΙΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
(20 Ιουνίου 2016)

«Γλώσσαι ποτέ συνεχύθησαν, διά την τόλμαν της πυργοποιίας· γλώσσαι δε νυν εσοφίσθησαν, διά την δόξαν της Θεογνωσίας. Εκεί κατεδίκασε Θεός τους ασεβείς τω πταίσματι· ενταύθα εφώτισε Χριστός τους αλιείς τω Πνεύματι. Τότε κατειργάσθη η αφωνία, προς τιμωρίαν· άρτι καινουργείται η συμφωνία, προς σωτηρίαν των ψυχών ημών».

(Δοξαστικόν αποστίχων εσπερινού Πεντηκοστής)

Μακαριώτατοι, Ιερώτατοι και Θεοφιλέστατοι άγιοι αδελφοί, οι συγκροτούντες την Αγίαν και Μεγάλην ταύτην Σύνοδον της Αγιωτάτης Ορθοδόξου ημών Εκκλησίας, και πάντες οι παρόντες ενταύθα κατά την εναρκτήριον ταύτην συνεδρίαν αυτής, Εξοχώτατε κύριε Υπουργέ, Dear Observers, brothers in Christ.

Αίνον και δοξολογίαν αναπέμπομεν τω εν Τριάδι τρισαγίω Θεώ ημών, τω καταξιώσαντι ημάς συνελθείν ενταύθα επί το αυτό κατά τας αγίας ταύτας ημέρας της Πεντηκοστής, προς επιτέλεσιν έργου μεγάλου και ιερού, απομένου αυτής ταύτης της φύσεως της Εκκλησίας του Χριστού: «εκκλησία γαρ συστήματος και συνόδου εστίν όνομα», κατά τον χρυσορρήμονα Πατέρα (Ιω. Χρυσοστόμου, Εις τον 149ον Ψαλμόν, Ι.

Όντως, αδελφοί, ο συνοδικός θεσμός, τον οποίον σήμερον καλούμεθα να υπουργήσωμεν εις την υψίστην αυτού μορφήν, έχει τας ρίζας του εις τα βάθη του μυστηρίου της Εκκλησίας. Δεν πρόκειται περί απλής κανονικής παραδόσεως, την οποίαν παρελάβομεν και τηρούμεν, αλλά περί θεμελιώδους θεολογικής και δογματικής αληθείας, άνευ της οποίας ουκ έστι σωτηρία. Ομολογούντες την πίστιν ημών εν τω ιερώ Συμβόλῳ εις Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν Εκκλησίαν, διακηρύττομεν συγχρόνως και την συνοδικότητα αυτής, η οποία ενσαρκώνει εν τη ιστορία πάσας τας ιδιότητες ταύτας του μυστηρίου της Εκκλησίας, ήτοι την ενότητα, την αγιότητα, την καθολικότητα και την αποστολικότητα αυτής. Άνευ της συνοδικότητος, η ενότης της Εκκλησίας διασπάται, η αγιότης των μελών της καθίσταται απλή ατομική ηθική και αρετολογία, η καθολικότης θυσιάζεται εις επί μέρους ατομικά, ομαδικά, εθνικά και λοιπά κατά κόσμον συμφέροντα και επιδιώξεις, και το αποστολικόν κήρυγμα γίνεται έρμαιον τῶν διαφόρων αιρέσεων και πλανών της ανθρωπίνης διανοίας.

Δεν είναι, συνεπώς, τυχαίον και άνευ σημασίας το γεγονός ότι η συνοδικότης διατρέχει ανέκαθεν πάσας τας θεμελιώδεις πτυχάς της ζωής της Εκκλησίας, από της κατά τόπον, μέχρι της κατά την οικουμένην εκφάνσεώς της. Ήδη ο Απόστολος Παύλος εν τη Α΄ προς Κορινθίους επιστολή του (κεφ. 11) ταυτίζει την Εκκλησίαν προς το «συνέρχεσθαι επί το αυτό» προς τέλεσιν της Θείας Ευχαριστίας. Η Εκκλησία, ως Σώμα Χριστού, είναι συγχρόνως και «κοινωνία του Αγίου Πνεύματος» (Β΄ Κορ. ιγ΄ 13), «το πλήρωμα του τα πάντα εν πάσι πληρουμένου» (Εφεσ. α΄ 23). Ουδείς σώζεται αφ΄ εαυτού, αλλά μόνον ως μέλος του σώματος της Εκκλησίας, εν συνδέσμω οργανικώ και κοινωνία μετά των άλλων. Επί της βάσεως ταύτης θεμελιούται η συνοδικότης της Εκκλησίας. Η Εκκλησία είναι εις την φύσιν της «συνοδική», διότι είναι «Σώμα Χριστού» και «κοινωνία του Αγίου Πνεύματος», το οποίον «όλον συγκροτεί τον θεσμόν της Εκκλησίας», όπως ψάλλομεν κατά την μεγάλην εορτήν της Πεντηκοστής.

Έχουσα βαθείαν συνείδησιν της θεολογικής ταύτης αληθείας, η Εκκλησία απ΄ αρχής εφήρμοσε τον συνοδικόν θεσμόν ως μέσον αναζητήσεως και διατυπώσεως της αληθείας, οσάκις ηγείροντο αμφισβητήσεις και αμφιβολίαι, απειλούσαι την ενότητα αυτής. Ήδη επί των ημερών των Αποστόλων, η απειλήσασα σοβαρώς την ενότητα της πρώτης Εκκλησίας διένεξις ως προς τον τρόπον αποδοχής εις το σώμα της Εκκλησίας των εξ εθνικών προερχομένων χριστιανών, αντιμετωπίσθη διά της συγκροτήσεως της Αποστολικής Συνόδου, περί της οποίας μας πληροφορεί ο Ευαγγελιστής Λουκάς εις τας Πράξεις των Αποστόλων. Είναι αξιοσημείωτον, ότι αι αποφάσεις της Συνόδου ταύτης εθεωρήθησαν απ΄ αρχής ως θεόπνευστοι, φέρουσαι την σφραγίδα του Αγίου Πνεύματος: «έδοξε γαρ τω Αγίω Πνεύματι και ημίν» (Πραξ. ιε΄ 28). Διό και κατέστησαν υποχρεωτικάί αι αποφάσεις αύται διά πάντα τα μέλη της Εκκλησίας, όσοι δε ηρνήθησαν την αποδοχήν των, ως η μερίς των ιουδαιζόντων, παρέμειναν εκτός αυτής, διά να παραδοθούν τελικώς εις την αφάνειαν, μετεξελισσόμενοι εις διαφόρους αιρετικές ομάδας.

Ακολουθούσα το πρότυπον της Αποστολικής Συνόδου και εμπνεομένη από την συνείδησιν ότι αποτελεί Σώμα Χριστού και κοινωνίαν του Αγίου Πνεύματος, η αρχαία Εκκλησία κατέστησε τον συνοδικόν θεσμόν ύψιστον και τελικόν κριτήν της ζωής αυτής, όχι μόνον κατά τας εκτάκτους περιστάσεις αμφισβητήσεων και διενέξεων, αλλά και προκειμένου περί του τρόπου διοικήσεως αυτής επί μονίμου βάσεως. Ούτω, καθιερώθησαν υπό της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου τακτικάί σύνοδοι δις του έτους (καν. 5), προς διευθέτησιν διαφορών μεταξύ των μελών της Εκκλησίας, των Επισκόπων και λοιπών κληρικών, διά σειράς δε τοπικών συνόδων καθωρίσθη ο τρόπος διοικήσεως της Εκκλησίας διά της διατυπώσεως υπ΄ αυτών των Ιερών Κανόνων, οι οποίοι και αποτελούν έκτοτε το δίκαιον της Εκκλησίας.

Ἐκτοτε, τόσοι ἐπὶ θεμάτων διοικήσεως, ὅσους καὶ ἐπὶ ζητημάτων πίστεως, μόνον συνοδικαὶ αποφάσεις διαθέτουν κύρος καὶ αὐθεντίαν διὰ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, οὐχὶ δὲ θέσεις καὶ γνώμαι ἀτόμων ἢ ομάδων οἰασδήποτε φύσεως.

Ὁ συνοδικὸς θεσμὸς κατέστη ὄχι μόνον ὁ ὑψιστὸς κριτὴς ἐν τῷ βίῳ καὶ τῇ πίστει τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὁ ορατὸς σύνδεσμος τῆς κοινωνίας μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, τόσοι ἐπὶ περιφερειακοῦ, ὅσους καὶ ἐπὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου. Τὸ ἀναπτυχθέν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ Μητροπολιτικὸν καὶ Πατριαρχικὸν σύστημα, ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς συνοδικότητος, ὡς καθώριζεν αὐτὴν ὁ 34ος Ἀποστολικὸς Κανὼν, κατὰ τὸν ὁποῖον, ἐν ἐκάστη ἐπαρχίᾳ ἡ ευρυτέρα γεωγραφικὴ περιοχὴ, ἅπαντες οἱ Ἐπίσκοποι δέον νὰ αποφασίζουν πάντοτε ἐπὶ παρουσία τοῦ «πρώτου» μεταξὺ αὐτῶν, ἡγούμενοι τούτων ὡς «κεφαλὴν» αὐτῶν, ἐνῷ καὶ οὗτος δέον πάντοτε νὰ αποφασίζῃ καὶ ἐνεργῇ ἐν συμφωνίᾳ μετ' αὐτῶν. Ὁ χρυσοῦς οὗτος κανὼν τῆς συνοδικότητος καθορίζει ἐκτοτε καὶ τὴν περὶ πρωτείου ἀντίληψιν τῆς ἡμετέρας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὴν ὁποῖαν καὶ προβάλλει αὕτη ὡς πρότυπον δι' ὅλας τὰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας καὶ ὁμολογίας.

Ἀλλ' ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐξαντλεῖται εἰς τὸ τοπικὸν καὶ περιφερειακὸν ἐπίπεδον. Ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ ἐν σῶμα ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ἠνωμένον ἐν τῇ αὐτῇ πίστει καὶ τῇ αὐτῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ καὶ μυστηριακῇ ζωῇ, διό καὶ ἔχει ἀνάγκην τῆς συνοδικότητος καὶ ἐπὶ τοῦ παγκοσμίου ἐπιπέδου. Τὴν ἀνάγκην ταύτην ἐξέφραζον καὶ ικανοποιοῦν αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, αἱ ὁποῖαι καὶ συνεκαλοῦντο, ὡς ἴσως ἦτο ἀνάγκη νὰ διασφαλισθῇ ἡ ἐνότης ὅλων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν καὶ ἐπὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου, τόσοι εἰς θέματα πίστεως, ὅσους καὶ εἰς ζητήματα διοικήσεως καὶ ποιμαντικῆς μερίμνης. Αἱ Σύνοδοι αὗται, ἐκπροσωποῦσαι πάσας τὰς κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησίας, καὶ γενόμεναι ἀποδεκταὶ ὑπ' αὐτῶν, ἀπετέλουν καὶ ἀποτελοῦν τὴν ὑψίστην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐθεντίαν, διασφαλίζουσαι οὕτω τὴν ἐνότητα αὐτῆς.

Ἡ ἐπὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου ἐνότης αὕτη τῆς Ἐκκλησίας διεσαλεύθη, ὡς μὴ ὠφέλε, διὰ τῆς διακοπῆς τοῦ 11ου μ.Χ. αἰῶνα τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας Ῥώμης μετὰ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀρχικῶς, καὶ ἐν συνεχείᾳ ὅλων τῶν λοιπῶν Πατριαρχείων τῆς Ανατολῆς, ἡτὶς διακοπὴ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων σοβαρῶν πληγῶν τὰς ὁποίας ἐπέφερεν εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὠδήγησεν εἰς μονομερῆ καὶ ἀνεξάρτητον ἀσκήσιν τῆς συνοδικότητος ἐν τῇ Δύσει καὶ τῇ Ανατολή. Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, παρὰ τὰς δυσχερεῖς ἱστορικὰς συγκυρίας, εἰς τὰς ὁποίας ἔζησε καθ' ὅλην τὴν δευτέραν μ. Χ. χιλιετίαν, παρέμεινε πιστὴ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς συνοδικότητος τόσοι ἐπὶ τοπικοῦ καὶ περιφερειακοῦ ἐπιπέδου, ὅσους καὶ ευρύτερον, ὡς ἴσως τούτο ἦτο ἀναγκαῖον. Αἱ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα συνελθούσαι ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδοι ὑπὲρ τοῦ Ἡσυχασμοῦ καὶ τῆς

θεολογίας του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, αι εν τη αυτή Πόλει Σύνοδοι των ετών 1638, 1672, 1691, 1727, 1838, 1872, 1895 κ.α., η εν Ιασίω Σύνοδος του 1642, ως και αι εγκύκλιοι των Ορθοδόξων Πατριαρχών της Ανατολής των ετών 1716/25 και 1848, μαρτυρούν ότι, παρά τας εξωτερικάς δυσκολίας, η Ορθόδοξος Εκκλησία ουδέποτε έπαυσε την συνοδικήν αυτής δράσιν, και επί επιπέδου πανορθοδόξου.

Εν τω πνεύματι τούτω το Οικουμενικόν Πατριαρχείον, το οποίον εν τη κανονική ευθύνη αυτού ως εγγυητού της ενότητος της Ορθοδόξου Εκκλησίας επρωτοστάτησε και προήδρευσε εις πάσας τας ανωτέρω μνημονευθείσας συνόδους, προσεπάθησε και κατά τας αρχάς του 20ου αιώνος να συγκαλέση Πανορθόδοξον Σύνοδον, της οποίας η πρώτη Προσυνοδική Διάσκεψις επραγματοποιήθη εν Αγίω Όρει κατά το έτος 1930, αλλά και πάλιν αι γνωσταί ιστορικά συγκυρίαί κατέστησαν τούτο αδύνατον. Την προσπάθειαν προς τούτο ανενέωσεν ο αοίδιμος προκάτοχος ημών Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας, μετά την λήξιν του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ότε υπό των εν Ρόδω Πανορθοδόξων Διασκέψεων των ετών 1961, 1963 και 1964 απεφασίσθη να συγκληθή η παρούσα Αγία και Μεγάλη Σύνοδος, την οποίαν, χάριτι Θεού, εγκαινιάζομεν σήμερον. Η μακρά καθυστέρησις της πραγματοποιήσεως της Συνόδου ταύτης, οφειλομένη και πάλιν εν πολλοίς εις επελθούσας εν τω μεταξύ χρόνω ιστορικάς συγκυρίας, κατέστησεν έτι μάλλον αναγκαίαν και επείγουσαν την πραγματοποίησιν αυτής.

Εις ωρισμένων ανθρώπων την σκέψιν πλανάται το ερώτημα -υποβαλλόμενον ενίοτε και καλλιεργούμενον υπό τινων ουχί καλής θελήσεως αδελφών- διατί είναι αναγκαία η παρούσα Σύνοδος και εις τι αποβλέπει. Προς πάντας τούτους απαντώμεν εν αγάπη:

α) Ως προείπομεν ανωτέρω, η συνοδικότης αποτελεί έκφανσιν και έκφρασιν αυτού τούτου του μυστηρίου της Εκκλησίας. Το «συνέρχεσθαι επί το αυτό», συνιστά χαρακτηριστικόν της φύσεως της Εκκλησίας. Μόνον ανυπέρβλητοι ιστορικά συγκυρίαί δύνανται να δικαιολογήσουν την αδράνειαν του συνοδικού θεσμού επί οιουδήποτε επιπέδου, περιλαμβανομένου και του παγκοσμίου. Η Ορθόδοξος Εκκλησία, ευρεθείσα πολλάκις ενώπιον τοιούτων συγκυριών κατά τους νεωτέρους χρόνους, ανέβαλλεν ενίοτε επί μακρόν την σύγκλησιν Πανορθοδόξου Συνόδου, αλλ' ουδεμία έξωθεν συγκυρία δύναται να δικαιολογήση σήμερον μίαν τοιαύτην αναβολήν. Διό και θα είχομεν ευρεθή υπόλογος έναντι του Θεού και της Ιστορίας εάν ανεβάλλομεν περαιτέρω την σύγκλησιν της Συνόδου ταύτης

β) Την σύγκλησιν της παρούσης Συνόδου επέβαλλον και λόγοι διευθετήσεως εσωτερικών ζητημάτων της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Ταύτα προέκυψαν κυρίως λόγω του συστήματος κανονικής διαρθρώσεως της ημετέρας Εκκλησίας,

αποτελουμένης εκ πολλών Αυτοκεφάλων Εκκλησιών, εκάστη των οποίων ρυθμίζει τα του οίκου αυτής ελευθέρως δι' ιδίων αποφάσεων, όπερ καθιστά ενίοτε δυσχερή την «εν ενί στόματι και μια καρδιά» μαρτυρίαν της Εκκλησίας εις τον σύγχρονον κόσμον, και προξενεί παρεξηγήσεις και προστριβάς, αι οποίαι αμαυρώνουν την εικόνα της ενότητος αυτής. Το σύστημα της Αυτοκεφαλίας έχει την αρχήν αυτού εις την αρχαίαν Εκκλησίαν, υπό την μορφήν των πέντε αρχαίων Θρόνων, ήτοι της Ρώμης, της Κωνσταντινουπόλεως, της Αλεξανδρείας, της Αντιοχείας και των Ιεροσολύμων, της καλουμένης Πενταρχίας, η συμφωνία των οποίων απετέλει την υπερτάτην μορφήν αναδείξεως της ενότητος της Εκκλησίας, εκφραζομένην διά των Συνόδων. Μετά την διακοπήν της κοινωνίας μεταξύ του Θρόνου της Παλαιάς Ρώμης και των Θρόνων της Ανατολής, προσετέθησαν εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία και έτερα Πατριαρχεία και Αυτοκέφαλοι Εκκλησίαι, επ' αναφορά προς αναγνώρισιν του καθεστώτος αυτών υπό μελλοντικής Οικουμενικής Συνόδου, διά να προκύψη τελικώς η παρούσα κανονική διάρθρωσις της Αγιωτάτης ημών Εκκλησίας.

Αλλ' ενώ η τοιαύτη διάρθρωσις είναι κανονικώς και εκκλησιολογικώς ορθή, ο κίνδυνος μετατροπής αυτής εις εν είδος «ομοσπονδίας Εκκλησιών», εκάστη των οποίων προωθεί ίδια συμφέροντα και επιδιώξεις, ουχί πάντοτε ακραιφνώς εκκλησιαστικής φύσεως, καθιστά αναγκαίαν την εφαρμογήν της συνοδικότητος. Η ατροφία του Συνοδικού θεσμού επί πανορθόδοξου επιπέδου, συντελεί εις την ανάπτυξιν αισθήματος αυταρκειάς εις τας επί μέρους Εκκλησίας, οδηγούσα αυτάς εις τάσεις εσωστρεφείς και εγωιστικές, εις το «χρείαν σου ουκ έχω», το οποίον επικρίνει ο Απόστολος Παύλος, γράφων προς τους Κορινθίους (Α' Κορ. ιβ' 21). Εάν ο συνοδικός θεσμός είναι γενικώς απαραίτητος εις την ζωήν της Εκκλησίας, το σύστημα της Αυτοκεφαλίας καθιστά αυτόν έτι μάλλον αναγκαίον, προς διασφάλισιν και έκφρασιν της ενότητος αυτής.

γ) Την ανάγκην συγκλήσεως της παρούσης Συνόδου επέτεινε και το γεγονός ότι κατά τους τελευταίους χρόνους ενεφανίσθησαν νέα προβλήματα, απαιτούντα την διαμόρφωσιν κοινής γραμμής και στάσεως των επί μέρους Ορθοδόξων Εκκλησιών. Το φαινόμενον της Ορθοδόξου Διασποράς έλαβε διαστάσεις αγνώστους προ του παρελθόντος και του νυν αιώνος, δια της ραγδαίας αυξήσεως του αριθμού των μεταναστών εκ των Ορθοδόξων περιοχών εις τας χώρας της Δύσεως, οίτινες έχουν ανάγκην ποιμαντικής φροντίδος. Τούτο ωδήγησεν εις την γνωστήν εις πάντας, ουχί ακραιφνώς κανονικήν, κατάστασιν της υπάρξεως περισσοτέρων του ενός Επισκόπων εν τη αυτή πόλει και περιοχή, επί σκανδαλισμώ πολλών εντός και εκτός της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Το θέμα τούτο δεν θα ηδύνατο να αντιμετωπισθή ει μη δια πανορθόξου συνοδικής αποφάσεως.

δ) Έτερον ζήτημα, το οποίον ενεφανίσθη κατά τον παρελθόντα αιώνα και εξακολουθεί υφιστάμενον, είναι η ανάπτυξις των προσπαθειών αποκαταστάσεως της ενότητος των χριστιανών δια της λεγομένης «Οικουμενικής Κινήσεως». Η συμμετοχή των Ορθοδόξων εις την προσπάθειαν ταύτην εγένετο επί τη βάσει αποφάσεων, αι οποίαι ελήφθησαν είτε υφ' έκάστης Αυτοκεφάλου Εκκλησίας, είτε υπό πανορθόξων διασκέψεων. Το όλον θέμα, ένεκα της σοβαρότητος αυτού, δέον να εξετασθή και υπό της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου προς διαμόρφωσιν, κατά τρόπον αυθεντικόν, της ενιαίας επ' αυτού θέσεως της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Αλλά και άλλα θέματα, εμφανισθέντα κυρίως κατά τους νεωτέρους χρόνους και χρήζοντα συνοδικών αποφάσεων, επέβαλλον την σύγκλησιν της Συνόδου ταύτης. Ταύτα αφορούν εις την εσωτερικήν ζωήν και διοργάνωσιν της ημετέρας Εκκλησίας, επί των οποίων υφίστανται αμφισβητήσεις και διχογνωμιαί μεταξύ των επί μέρους Εκκλησιών, απειλούσαι ενίοτε την μεταξύ αυτών ειρήνην, ως είναι ο τρόπος ανακηρύξεως του αυτοκεφάλου και του αυτονόμου Εκκλησίας τινός. Τα ζητήματα ταύτα, ως και άλλα τινά ποιμαντικής φύσεως, των οποίων η αντιμετώπισις εν όψει των προκλήσεων του συγχρόνου κόσμου καθίσταται επιβεβλημένη, ωδήγησαν τους αποφασίσαντας την σύγκλησιν της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου εις την διαμόρφωσιν της θεματολογίας αυτής, ως αύτη παρεδόθη εις ημάς και προπαρεσκευάσθη υπό των αρμοδίων Επιτροπών και Προσυνοδικών Διασκέψεων.

Γνωρίζομεν, βεβαίως, ότι τα απασχολούντα τον σύγχρονον άνθρωπον προβλήματα είναι άλλα, απόμένα του καθ' ήμέραν βίου του, των σχέσεων αυτού προς τους συνανθρώπους του, προς το φυσικόν του περιβάλλον, και προς αυτόν τον Θεόν και την Εκκλησίαν. Η ραγδαία πρόοδος της επιστήμης και της τεχνολογίας και τα προκύπτοντα εξ αυτής βιοηθικά και πνευματικά ζητήματα, η πρόκλησις της εκκοσμικεύσεως και ο κλονισμός των παραδοσιακών κοινωνικών αξιών, αι

συγκρούσεις και οι πόλεμοι και τα εξ αυτών προερχόμενα δεινά δια τους ανθρώπους –πάντα ταύτα και τα συναφή προς αυτά υπαρξιακά προβλήματα του συγχρόνου ανθρώπου, δεν μπορούν να αφήσουν αδιάφορον την Ορθόδοξον Εκκλησίαν, η οποία καλείται να αρθρώση λόγον ευαγγελικόν προς αντιμετώπισίν των. Η παρούσα Αγία και Μεγάλη Σύνοδος θα αναφερθή εις τα προβλήματα αυτά εις το Μήνυμά της προς τον κόσμον κατά το τέλος των εργασιών αυτής. Αλλά το κύριον έργον αυτής περιορίζεται εις την προαναφερθείσαν θεματολογίαν, η οποία αφορά εις εσωτερικά της Εκκλησίας ζητήματα, και τούτο διότι, πριν η απευθύνη λόγον προς τον κόσμον και ασχοληθή μετά των απασχολούντων αυτόν προβλημάτων, η Εκκλησία οφείλει να τακτοποιήση τα του οίκου αυτής, ώστε ο λόγος αυτής να καταστή αξιόπιστος και να προέλθῃ από μίαν κατά πάντα ηνωμένην Εκκλησίαν. Ας μη λησμονώμεν άλλωστε, ότι πρόθεσις ημών είναι, η Σύνοδος αύτη να ακολουθηθή, συν Θεώ, από άλλας τοιαύτας, αι οποίαι και θα έχουν ως σκοπόν να εγκύψουν εις τα ως άνω και άλλα φλέγοντα προβλήματα.

Η σημασία και σπουδαιότης της παρούσης Συνόδου έγκειται κατ' εξοχήν εις αυτό τούτο το γεγονός της, χάριτι Θεού, πραγματοποιήσεώς της μετά από τόσους αιώνας, κατά τους οποίους δεν κατέστη τούτο δυνατόν. Τούτο και μόνον, θα ήρκει δια να εντάξη αυτήν εις τα μεγάλα γεγονότα της ιστορίας της Εκκλησίας.

Ταύτα έχουσα υπ' όψιν η παρούσα Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της καθ' ήμᾱς Αγιωτάτης Ορθοδόξου Εκκλησίας καλείται σήμερον, ίνα χωρήσῃ επί το έργον αυτής. Το έργον τούτο είναι άκρως σοβαρόν, αλλά και εξόχως δυσχερές, και δια τούτο προητοιμάσθη επιμελώς επί μακράν σειράν ετών μετά μεγίστης προσοχής και κόπου πολλού, διο και κρίνομεν ως χρέος ημών όπως εκφράσωμεν την ευγνωμοσύνην, την ικανοποίησιν και την ευαρέσκειαν της Εκκλησίας προς πάντας τους κοπιάσαντας και συντελέσαντας εις την αίσίαν ολοκλήρωσιν του έργου τούτου, προς τε τους απελθόντας ήδη εις Κύριον, υπέρ της αναπαύσεως των οποίων εδεήθημεν το παρελθόν Σάββατον των Ψυχών εν Θεία λειτουργία, δια την οποίαν ευχαριστούμεν τον τελέσαντα αυτήν Μακ. Αλεξανδρείας, και προς τους ζώντας εξ αυτών, οι πλείστοι των οποίων ευρίσκονται και σήμερον κατά την ώραν ταύτην εν μέσω ημών, και τους οποίους, ένα έκαστον προσωπικώς, ασπάζόμεθα αδελφικώς εν πολλή αγάπη και τιμή.

Καρπόν της μακράς και επιπόνου ταύτης προετοιμασίας αποτελούν τα κατόπιν μακρών συζητήσεων διατυπωθέντα, εγκριθέντα και υπογραφέντα Κείμενα, υποβαλλόμενα προς το ιερόν τούτο σώμα προς τελικήν έγκρισιν, ώστε να αποτελέσουν αποφάσεις της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου. Υπενθυμίζομεν και υπογραμμίζομεν ότι τα εν λόγω Κείμενα έτυχον ήδη ομοφώνου αποδοχής υπό των πλήρως προς τούτο εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων όλων των Ορθοδόξων

Εκκλησιών, δια να αποφευχθούν αντεγκλήσεις και οξύτητες κατά τας εργασίας της Συνόδου, και προς διευκόλυνσιν αυτής όπως περατώση το έργο της εντός των αποφασισθέντων χρονικών ορίων.

Γνωρίζομεν, βεβαίως, ότι τα εν λόγω Κείμενα δεν περιέχουν, ως θα ηθέλομεν, τας θέσεις και απόψεις πάντων ημών, και είναι δια τούτο φυσικόν να μη ικανοποιούν πλήρως πάντας. Ας μη λησμονώμεν, ότι τα εν λόγω Κείμενα συνετάγησαν υπό εκπροσώπων δεκατεσσάρων όλων Εκκλησιών, εκάστη των οποίων θα έδει να συμφωνήση πλήρως προς το περιεχόμενόν των. Καλούμεθα, όθεν, και ενταύθα να επιδείξωμεν έκαστος εξ ημών κατανόησιν και σεβασμόν προς πάσαν τυχόν αδυναμίαν των άλλων μελών της Συνόδου να αποδεχθούν τας υποβαλλομένας τροπολογίας, και μη εμμείνωμεν εις την υπό πάντων αποδοχήν αυτών, απειλούντες την ενότητα της Εκκλησίας.

Χωρούμεν, συνεπώς, επί το έργο ημών επί τη βάσει ομοφώνως εγκεκριμένων υπό των Εκκλησιών ημών Κειμένων, άτινα εκάστη Εκκλησία έχει ήδη αποδεχθή. Τούτο, βεβαίως, ουδόλως δεσμεύει την παρούσαν Σύνοδον, η οποία και δύναται να τροποποιήση τα κείμενα ταύτα επί τη βάσει ητιολογημένων προτάσεων οιοδήποτε εκ των μελών αυτής ατομικώς. Αλλά – και τούτο τονίζομεν ιδιαιτέρως – οιαδήποτε τροπολογία επί των ήδη ομοφώνως εγκριθέντων Κειμένων θα ισχύση μόνον εάν γίνη αποδεκτή υπό πασών των μετεχουσών Αγιωτάτων Ορθοδόξων Εκκλησιών. Τούτο επιβάλλει η αρχή της ομοφωνίας, την οποίαν όλοι απεδέχθημεν. Εάν τροπολογία, προτεινομένη υπό τινος ή υπό τινων εκ των μελών του ιερού τούτου Σώματος προσκρούση εις την μη αποδοχήν αυτής υπό μιας ή περισσοτέρων Εκκλησιών, αύτη καταπίπτει, και το Κείμενον διατηρείται ως είχεν εν τη αρχικώς εγκριθείση μορφή αυτού, εγκρινόμενον και υπογραφόμενον υφ' όλων των μελών του Σώματος. Αποδεχθέντες την αρχήν της ομοφωνίας εις την λήψιν των αποφάσεων της Συνόδου, αποδεχόμεθα συγχρόνως και την έγκρισιν των τυχόν υποβαλλομένων υφ' ημών τροπολογιών, μόνον εφ' όσον είναι σύμφωνοι προς αυτάς, πάσαι αι αδελφαί Εκκλησίαι.

Ταύτα εθεωρήσαμεν χρέος να υπομνήσωμεν ενταύθα, παρά το ότι είμεθα βέβαιοι ότι είναι εις πάντας υμάς γνωστά, τούτο δε προς αποφυγήν οιασδήποτε παρεξηγήσεως κατά την διάρκειαν των εργασιών της Συνόδου. Τα της όλης διαδικασίας των εργασιών του ιερού Σώματος διαλαμβάνει ο υπό των Εκκλησιών ημών εγκριθείς Κανονισμός, τον οποίον και παρακαλούμεν, όπως μελετήσωμεν πάντες ενδελεχώς, και εφαρμόσωμεν αυτόν πιστώς κατά τας εργασίας ημών. Η έδρα αύτη, έχουσα την ευθύνην της τηρήσεως του Κανονισμού εις όλας τας λεπτομερείας του, θα μεριμνήση ώστε η εφαρμογή αυτού να τηρηθή πιστώς υπό πάντων των μελών του ιερού Σώματος.

Και τα νυν, αγαπητοί εν Χριστώ αδελφοί, ας στρέψωμεν το ους ημών προς τον Παράκλητον, ίνα ενωτισθώμεν «τι το Πνεύμα λέγει ταις Εκκλησίαις» (Αποκ. β , 7), κατά την σύναξιν ημών ταύτην «επί το αυτό».

Η Αγιωτάτη Εκκλησία, της οποίας μέλη, χάριτι Θεού, αποτελούμεν, είναι η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, την οποίαν ομολογούμεν εν τω Συμβόλῳ της πίστεως ως την μόνην κιβωτόν της σωτηρίας. Η Εκκλησία αύτη είναι το Σώμα του Χριστού φανερούμενον κατ' έξοχήν «εν τη κλάσει του άρτου» (πρβλ. Πραξ. β , 42), εν τω Μυστηρίῳ δηλονότι της Θείας Ευχαριστίας, ως διαβεβαιοί ο Άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας, γράφων προσφυώς: «Την του Χριστού Εκκλησίαν, ει τις ιδείν δυνηθείη ... ουδέν έτερον ή αυτό μόνον το Κυριακόν όψεται σώμα». Διο και επιλέγει ότι «σημαίνεται η εκκλησία εν τοις μυστηρίοις (εν τη Ευχαριστία: «και γαρ σώμα και αίμα Χριστού τα μυστήρια») (Ερμην. Θ. Λειτ. 38. P.G. 150, 452D). Δια ταύτα, πρώτιστα πάντων ο Παράκλητος καλεί ημάς να τηρήσωμεν την ενότητα ημών εν τη κοινωνία των Μυστηρίων ως κόρην οφθαλμού, αποφεύγοντες παν ο,τι δύναται να προκαλέση σχίσμα εν τη Εκκλησία. Διότι, ως γράφει ο ιερός Πατήρ, «ουδέν ούτω παροξύνει, τον Θεόν, ως το Εκκλησίαν διαιρεθήναι. {...} Ουδέ μαρτυρίου αίμα ταύτην την αμαρτίαν δύναται εξαλείφειν» (πρβλ. Ιω. Χρυσοστόμου, Προς Εφεσίους 11. P.G. 62, 85). Η παρούσα Σύνοδος, αρξαμένη του έργου αυτής και κατακλείουσα αυτό δια της τελέσεως του μεγάλου Μυστηρίου της Ευχαριστίας, διακηρύττει ότι ύψιστος σκοπός αυτής είναι η επιβεβαίωσις της ενότητος ημών «εν τοις Μυστηρίοις», και η παντί σθένει διατήρησις και διαφύλαξις αυτής.

Αλλ' η ενότης της Εκκλησίας ημών έγκειται ωσαύτως και εν τη κοινή ημών πίστει, «τη άπαξ παραδοθείση τοις αγίοις» (Ιούδα, 3). Την πίστιν ταύτην ομολογούμεν εν τω ιερῷ Συμβόλῳ τόσον κατά το Βάπτισμα ημών, όσον και εν τη Θεία Ευχαριστία, αλλά και κατά την εις επίσκοπον χειροτονίαν, καθ' ότι οι επίσκοποι αποτελούμεν

τους φύλακας αυτής. Δια την Ορθόδοξον ημών Εκκλησίαν η πίστις αύτη στηρίζεται επί της Αγίας Γραφής, ως ταύτην κατενόησαν και ηρμήνευσαν και διετύπωσαν οι θεοφόροι της Εκκλησίας Πατέρες, μάλιστα δε εν οικουμενικάις συνόδοις συνελθόντες, καταστήσαντες αυτήν όρον απαράβατον της εν τοις Μυστηρίοις ενότjτος.

Η ουτως εκφρασθείσα και διατυπωθείσα πίστις ημών ερμηνεύεται και εκφράζεται αλαθήτως μόνον υπό της Εκκλησίας συνοδικώς. Ατυχώς, κατά τας ημέρας ταύτας, επιπολάζει το φαινόμενον ομάδων ή ατόμων, διεκδικούντων υπέρ εαυτών το αλάθητον εν τη ερμηνεία των Πατέρων και της Ορθοδόξου πίστεως, κηρυττόντων «αιρετικούς» πάντας τους προς αυτούς διαφωνούντας, και εξεγειρόντων τον πιστόν λαόν, ενίοτε και εναντίον των κανονικών αυτού ποιμένων. Εντός του κλίματος τούτου, το οποίον δύναται να αποβή άκρως επικίνδυνον δια την ενότjτητα της Εκκλησίας, τείνει να λησμονηθή ότι τα όρια μεταξύ αιρέσεως και Ορθοδοξίας καθορίζονται συνοδικώς και μόνον, είτε αναφέρονται ταύτα εις παλαιάς, είτε εις νεωτέρας δοξασίας. Ουδείς, πλην των ιερών Συνόδων, δύναται να ανακηρύττη απόψεις ή θέσεις ως «αιρετικές», διεκδικών ούτως υπέρ εαυτού το αλάθητον. Συναφώς, καταδικάζομεν και τον υπό τινων χαρακτηρισμόν της παρούσης Συνόδου ως δήθεν ληστρικής, προτού αύτη συνέλθη και λάβη τας εν Αγίω Πνεύματι αποφάσεις της.

Η εν τη Θεία Ευχαριστία και τη Ορθοδόξω πίστει ενότjς της Εκκλησίας, την οποίαν η παρούσα Σύνοδος έρχεται να επιβεβαιώση και εξάρη, συνδέεται αναποσπάσεως και προς μίαν άλλην πτυχήν: την κανονικήν. Ουδεμία Θεία Ευχαριστία είναι έγκυρος και φορέύς Θείας Χάριτος και σωτηρίας, εάν δεν τελήται εν ονόματι κανονικού επισκόπου και υπό κανονικώς κεχειροτονημένων κληρικών. Και ουδεμία ομολογία πίστεως, όσον ορθόδοξος και αν είναι, είναι αποδεκτή από τον Θεόν και έχει οϊανδήποτε αξίαν, εάν «σχίζη» την Εκκλησίαν: «Του εις αίρεσιν εμπεσείν το την Εκκλησίαν σχίσαι ουκ έλαττόν εστι κακόν», κατά τον ιερόν Χρυσόστομον (Ομιλ. εις την προς Εφεσ. 12, Ρ.Γ. 62,87). Διο και η αγία Β' Οϊκουμενική Σύνοδος κατατάσσει εις την αυτήν κατηγορίαν μετά των αιρετικών «και τους την πίστιν μεν την υγιή προσποιουμένους ομολογείν, αποσχίσαντας δε, και αντισυνάγοντας τοις κανονικοίς ημών επισκόποις» (κανών 6).

Τρίπτυχος, όθεν, είναι η ενότjς, την οποίαν απαιτεί εξ ημών και δια της Συνόδου ταύτης ο Παράκλητος: ενότjς εν τοις Μυστηρίοις, εν τη πίστει και τη κανονική δομή της Εκκλησίας. Τα τρία ταύτα αλληλοπεριχωρούνται και ουδέν εξ αυτών δύναται να υπάρξη άνευ των ετέρων. Πάντα δε ταύτα διατρέχει και συνέχει η αγάπη, «ο εστιν σύνδεσμος της τελειότjτος», και η ειρήνη, εις ην και εκλήθημεν «εν ενί σώματι» (Κολ. γ , 15). «Ανεχόμενοι αλλήλων εν αγάπη» (Εφεσ. δ ,3),

«σπουδάζοντες τηρεῖν την ενότητα του Πνεύματος εν τω συνδέσμω της ειρήνης» (Εφεσ. δ , 3), καλούμεθα να διαφυλάξωμεν, οικοδομήσωμεν και διακηρύξωμεν, και δια της παρούσης Συνόδου, την ην ο Παράκλητος εχαρίσατο ημίν ενότητα εν Χριστώ, εις δόξαν Θεού Πατρός.

Αλλά, μεριμνώντες ούτως αξιοχρέως δια την ενότητα της ημετέρας Εκκλησίας, οφείλομεν να μη λησμονώμεν ότι, κατά την αγίαν και μεγάλην ημέραν της Πεντηκοστής, ότε «ο Χριστός του πυρός τας γλώσσας διένειμεν, εις ενότητα πάντας εκάλεσε» (Κοντάκιον της εορτής της Πεντηκοστής). Θα ήτο μέγα σφάλμα, εάν εν τη μερίμνη δια την εσωτερικήν ημών ενότητα εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία, επεδεικνύομεν αδιαφορίαν δια το γεγονός ό ότι δεν ευρίσκονται εν πλήρει κοινωνία μεθ' ημών πολλοί εκ των ομολογούντων πίστιν εις Χριστόν, ει και ουχί ορθώς και υγιώς, εν πάσιν επιζητούντων πάντως την αλήθειαν και την μεθ' ημών ενότητα, έτοιμοι να διαλεχθούν μαζί μας εν ειλικρινεία και αγάπη περί των διαιρούντων ημάς ζητημάτων. Η Ορθόδοξος Εκκλησία υπήρξε πάντοτε και παραμένει ετοιμή προς πάσαν προσπάθειαν ενότητος των εις Χριστόν πιστευόντων, μη νοθεύουσα επ' ούδενι λόγω την ην παρέλαβε παρά των Πατέρων αυτής πίστιν. Διο και η παρούσα Αγία και Μεγάλη Σύνοδος περιέλαβεν εις την θεματολογίαν αυτής και τας σχέσεις αυτής μετά των εκτός της Ορθοδόξου Εκκλησίας Χριστιανών, χαιρετίζει δε μετά πολλής αγάπης και τιμής την εν τω μέσω ημών παρουσίαν αυτών ως προσκεκλημένων παρατηρητών, κατά την παρούσαν επίσημον έναρξιν των εργασιών ημών.

Η φωνή του Παρακλητού, καλούσα πάντας εις ενότητα, καλεί και ημάς να στρέψωμεν το βλέμμα, και να πλατύνωμεν την καρδίαν προς όλους τους ανθρώπους, εγκύπτοντες εν αγάπη εις τα απασχολούντα αυτούς ζωτικά προβλήματα, ευαγγελιζόμενοι ειρήνην και αγάπην τοις εγγύς και τοις μακράν. Η Εκκλησία δεν υπάρχει δι' εαυτήν, αλλά δια τον κόσμον άπαντα και την σωτηρίαν αυτού, έχουσα κεφαλήν αυτής τον «πρωτότοκον πάσης κτίσεως» Χριστόν, εν τω οποίω και δια του Οποίου ο Θεός ηυδόκησεν «αποκαταλλάξαι τα πάντα εις αυτόν, ειρηνοποιήσας δια του αίματος του Σταυρού αυτού, δι' αυτοῦ είτε τα επί της γης είτε τα εν τοις ουρανοίς» (πρβλ. Κολ. α , 16, 20). Ομοίως, και η Σύνοδος δεν συνέρχεται δια τον εαυτόν της· συνέρχεται δι' όλον τον λαόν του Θεού, δι' όλον τον κόσμον»(Αλ. Παπαδερός).

Ούτως, η εν Συνόδω σύναξις της Εκκλησίας καθιστά αυτήν, κατ' επέκτασιν, και ιεραποστολικήν, τουτέστιν εξωστρεφή, πορευομένην «εις πάντα τα έθνη» (πρβλ. Ματθ. κη ,19), δια να μεταφέρει την αγάπην του Χριστού προς πάντα άνθρωπον, μετέχουσα εις τας διακυμάνσεις της Ιστορίας, ως «σημείον εις τα έθνη (Ησ. ια , 12) της ερχομένης Βασιλείας του Θεού, μη συσχηματιζομένη τω αιώνι τούτω

(πρβλ. Ρωμ. ιβ ,2), αλλά και μη αρνούμενη να άρη επί των ώμων της τους ποικίλους σταυρούς πάντων των ανθρώπων, κηρύττουσα την Ανάστασιν. Εργαζόμενοι εν Συνόδω, «των θυρών κεκλεισμένων» (Ιω. κ , 19), και αναμένοντες τον Ιησούν να έλθη εν τω μέσω ημών, μεταφέρων ημίν την ειρήνην Αυτού και το Πνεύμα το Άγιον, ας έχωμεν πάντοτε εν νω ότι οι περιβάλλοντες την αίθουσαν ταύτην τοίχοι είναι διαφανείς, και ο κόσμος αναμένει να ακούση και αυτός εκ του στόματος ημών «τι το Πνεύμα λέγει ταις Εκκλησίαις» (Αποκ. β , 7). Αι αποφάσεις ημών δέον να μεταφέρουν προς πάντας ηχηρόν το μήνυμα ότι η Εκκλησία ημών, καίπερ εν όλω τω κόσμω διεσπαρμένη, παραμένει αρρήκτως ηνωμένη, καλούσα δια του Παρακλήτου πάντας εις ενότητα.

Σεβάσμιοι και πεφιλημένοι εν Κυρίω αδελφοί,

«Πεντηκοστήν εορτάζομεν, και Πνεύματος επιδημίαν και προθεσμίαν επαγγελίας, και ελπίδος συμπλήρωσιν. Και το μυστήριον όσον! ως μέγα τε και σεβάσμιον» (Γρηγόριος Θεολ. Λογ. 41, Εις την Πεντηκοστήν, 5, P.G. 36, 436B).

Όντως μέγα τε και σεβάσμιον το μυστήριον της Πεντηκοστής δια πλείστους λόγους, αλλά και δι' όν ο ιερός Χρυσόστομος ιδιαιτέρως προβάλλει:

«Επειδή γαρ ήσαν (οι μαθηταί) ακούσαντες της Δεσποτικής φωνής, 'Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη' έρχεται το Πνεύμα το άγιον εν είδει γλωσσών, εκάστω μερίζον της κατά την οικουμένην διδασκαλίας τα κλίματα, και δια της δοθείσης γλώττης καθάπερ δέλτω τινί γνωρίζον εκάστω της εμπιστευθείσης αρχής τε και διδασκαλίας τον όρον ... Και εγένετο πράγμα καινόν και παράδοξον' ώσπερ γαρ τότε το παλαιόν γλώσσαι την οικουμένην κατέτεμον, και την κακήν συμφωνίαν εις διαίρεσιν ήγαγον' ούτω και νυν γλώσσαι την οικουμένην συνήψαν, και τα διεστώτα εις ομόνοιαν συνήγαγον» (Εις την Πεντηκοστήν 2, P.G. 50, 467).

Μέγα το μυστήριον της Πεντηκοστής, αλλά και της του Χριστού Εκκλησίας! Η ενότης αυτής δεν ισοπεδώνει την ποικιλίαν και την ιδιαιτερότητα των πολιτισμών: έκαστος, ακούει τον λόγον του Θεού «τη ίδια διαλέκτω» (Πραξ. β' 7). Δια τούτο η Εκκλησία, καίτοι είναι μία ανά την οικουμένην, συνίσταται συγχρόνως εκ πολλών Εκκλησιών, σεβομένη τας γλωσσικάς και άλλας ιδιαιτερότητας των κατά τόπους λαών, εις πολλές δε περιπτώσεις, και συντελούσα εις την καλλιέργειαν και διαμόρφωσιν αυτών.

Δια της ποικιλίας των γλωσσών και των κατά τόπους πολιτισμών, η κατά την οικουμένην Εκκλησία «μερίζεται» εις κλίματα, γράφει ο Ιερός Πατήρ, περιγράφων επακριβώς την κανονικήν δομήν της Εκκλησίας. Τον όρον τούτον του «κλίματος» παρέλαβε και χρησιμοποιεί και η ημετέρα Εκκλησία εν τη κανονική αυτής

ορολογία, εμμένουσα εις την αρχήν της ακριβούς οριοθετήσεως εκάστου «κλίματος».

Αλλ' ενῷ πολλά τα κλίματα, η οικουμένη μία. Η ποικιλία των γλωσσών και των πολιτισμών επέφερε πάλαι ποτέ την διαίρεσιν των ανθρώπων, και εξακολουθεί να απειλή την ομόνοιαν αυτών. Η Εκκλησία, ως πρότυπον ενότητος, οφείλει διαρκώς να μεριμνά ώστε η «διαφορά» να μη οδηγήση εις «διαίρεσιν», ίνα κατά τον Άγιον Μάξιμον τον Ομολογητήν «ορολογήσωμεν» (πρβλ. Επιστ. 12, Ρ. Γ. 91, 469), ουδέ η ενότης εις αφανισμόν της διαφοράς.

Εις τούτο ακριβώς συνίσταται το νόημα και η σπουδαιότης του θεσμού, τον οποίον σήμερον καλούμεθα να υπουργήσωμεν, συνερχόμενοι εν τη Συνόδω ταύτη. Εκάστη Εκκλησία και έκαστος εξ ημών καλούμεθα να καταθέσωμεν, αλλ' ουχί να επιβάλωμεν, τας ιδίας ημών θέσεις. Καλούμεθα ουχί μόνον να ομιλήσωμεν, αλλά και να ακούσωμεν. Καλούμεθα να οικοδομήσωμεν την ενότητα της Εκκλησίας του Χριστού.

Επί το έργον τούτο, μετά φόβου Θεού πίστεως και αγάπης χωρούντες, εν συναισθήσει της προκειμένης ημίν ευθύνης και της ανθρωπίνης αδυναμίας μας, στρεφόμεθα μετά του Μελωδού προς τον Κύριον και Θεόν ημών ικετεύοντες Αυτόν:

«Έγγισον ημίν, έγγισον ο πανταχού·

ως περ και τοις Αποστόλοις σου πάντοτε συνής,

ούτω και τοις σε ποθούνσιν

ένωσον σαυτόν οικτίρμον,

ίνα συνημμένοι σοι υμνώμεν,

και δοξολογώμεν το πανάγιόν σου Πνεύμα».

Αμήν!

(Ρωμανού, Οίκος Όρθρου Κυριακής της Πεντηκοστής)

Εκφράζομεν την λύπην ημών, πεποίθαμεν δε και ολοκλήρου του ιερού τούτου σώματος, δια την απουσίαν εκ του μέσου ημών των αδελφών Εκκλησιών Αντιοχείας, Ρωσσίας, Βουλγαρίας και Γεωργίας, αι οποίαι εγνώρισαν ημίν ταύτην την τελευταίαν στιγμήν, ενώ αι πλείσται είχαν ήδη κοινοποιήσει ημίν την συμμετοχήν αυτών και δη και τον κατάλογον των ονομάτων των Αντιπροσωπειών των. Διο και όντως αιφνιδίασεν ημάς δυσαρέστως η την δωδεκάτην ώραν

απόφασις περί αποχής αυτών, τοσούτω μάλλον όσω αι Εκκλησίαι αύται μετέσχον όλων των φάσεων της προετοιμασίας της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου, μέχρι και της Ιεράς Συνάξεως των Προκαθημένων του παρελθόντος Ιανουαρίου, και επομένως είχαν όλες τας ευκαιρίας να θέσουν τα άπερ επικαλούνται νυν εις δικαιολογίαν της αποχής αυτών θέματα πριν η αποφασίσουν μεθ' ημών και συνυπογράψουν την σύγκλησιν της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου. Την πρωτοφανή ταύτην συμπεριφοράν των δυσκολευόμεθα να κατανοήσωμεν, επαφιέμενοι την επ' αυτής κρίσιν εις τας λοιπάς αδελφάς Εκκλησίας και εις την Ιστορίαν.

Ατυχώς, αδελφοί, δεν αναλογιζόμεθα πάντοτε τας συνεπείας των αποφάσεων και ενεργειών ημών δια την ενότητα της Εκκλησίας, και ότι πλήττοντες την ενότητα ημών πλήττομεν εαυτούς. Ουδείς εξ ημών και ουδεμία εκ των Εκκλησιών ημών δύναται να υπάρξη εν απομονώσει εκ των λοιπών αδελφών Εκκλησιών. Δεν είμεθα οι Ορθόδοξοι χριστιανοί, και δεν πρέπει να συμπεριφερώμεθα ως ομοσπονδία Εκκλησιών. Είμεθα μία Εκκλησία, εν σώμα, και πάσας τας τυχόν διαφοράς ημών μόνον εν Συνόδω δέον να επιλύωμεν. Τούτο παρελάβομεν εκ της ιεράς Παραδόσεως των Πατέρων ημών, και τούτο δέον να τηρώμεν. Παν πλήγμα κατά της Συνόδου πλήττει αυτήν ταύτην την υπόστασιν της Εκκλησίας ημών και αυτούς τούτους τους πλήττοντας. «Σκληρόν προς κέντρα λακτίζειν» (Πραξ. κς' 14). Όταν μάλιστα η αποχή εκ της Συνόδου γίνεται αφού έχει ήδη συμφωνηθή, και δη και ενυπογράφως, υπό πάντων ημών η σύγκλησις αυτής, τότε τίθεται εν αμφιβόλω και η συνέπεια και σοβαρότης ημών, επί ζημία της όλης εικόνας της αγίας ημών Εκκλησίας προς τους εντός και τους εκτός αυτής.

Ως συνέβη πολλάκις κατά την μακραίωνα ιστορίαν της Εκκλησίας, η ακουσία η εκουσία απουσία Εκκλησιών τινων εκ των συγκληθεισών Συνόδων, τοπικών και οικουμενικών, ουδόλως παρημπόδιζε την πραγματοποίησίν των. Διο και η παρούσα Σύνοδος συγκληθείσα υφ' ημών τη συμφώνω γνώμη πασών των Αγιωτάτων Ορθοδόξων Εκκλησιών δέον να χωρήση, παρά την απουσίαν Εκκλησιών τινων, επί το έργον αυτής, ως τούτο πανορθοδόξως απεφασίσθη. Το Πανάγιον Πνεύμα εΐη οδηγός και βοηθός ημών.